

STORTINGET

Innst. 339 S

(2020–2021)

Innstilling til Stortinget
fra utenriks- og forsvarskomiteen

Dokument 8:96 S (2020–2021)

Innstilling fra utenriks- og forsvarskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Sandra Borch, Bengt Fasteraune, Willfred Nordlund, Emilie Enger Mehl, Liv Signe Navarsete og Geir Adelsten Iversen om å sikre Hæren helikopterstøtte på Bardufoss

Til Stortinget

Bakgrunn

I dokumentet fremmes følgende forslag:

- «1. Stortinget ber regjeringen opprette en ny helikopterskvadron for Hæren lokalisert på Bardufoss, hvor Hæren utøver taktisk kommando over den nye helikopterskvadronen. Dette må skje snarest, innen utgangen av 2021 eller senest medio 2022.
2. Stortinget ber regjeringen inntil nye helikoptre er på plass, sikre at Hæren har helikopterstøtte samt beholde kompetansen både i Hæren og i det taktiske helikoptermiljøet.
3. Stortinget ber regjeringen sørge for at minimum 3 av Bell-helikoptrene inkl. personell tilsvarende 4 crew samt støttepersonell/teknikere flyttes tilbake til Bardufoss, i tillegg til eksisterende avdeling på Bardufoss.
4. Stortinget ber regjeringen sørge for at politihelikoptrene overtar antiterrorberedskapen for politiet, som Bell-helikoptrene på Rygge har i dag.»

Det vises til dokumentet for nærmere redegjørelse for forslagene. Forslagene 2-4 behandles i denne innstil-

lingen. Etter beslutning i Stortingets presidentskap behandles ikke forslag 1, ettersom dette tidligere er behandlet av Stortinget i Innst. 87 S (2020–2021) til Prop. 14 S (2020–2021).

Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Jette F. Christensen, lederen Anniken Huitfeldt, Martin Kolberg, Marianne Marthinsen og Jonas Gahr Støre, fra Høyre, Hårek Elvenes, Trond Helleland, Ingjerd Schou og Michael Tetzschner, fra Fremskrittspartiet, Siv Jensen, Christian Tybring-Gjedde og Morten Wold, fra Senterpartiet, Emilie Enger Mehl og Liv Signe Navarsete, fra Sosialistisk Venstreparti, Audun Lysbakken, fra Venstre, Trine Skei Grande, og fra Kristelig Folkeparti, Geir Sigbjørn Toskedal, viser til behandlingen av Prop. 14 S (2020–2021) med Innst. 87 S (2020–2021). Helikopterkapasitet til Hæren og støtte til politiet har også vært omtalt i en rekke tidligere saker, slik forslagsstillerne viser til.

Komiteen mener vedtakene i Innst. 87 S (2020–2021) legger klare premisser for fremtidig helikopterstøtte og kapasitet på Bardufoss.

Komiteen viser til forsvarsministerens uttalelse til Dokument 8:96 (2020–2021), datert 15. februar 2021, og de opplysninger som der fremkom. Denne er vedlagt innstillingen. Komiteen oppfatter at forsvarsministerens uttalelse i saken viser at Forsvarsdepartementet jobber med å imøtekomme Stortingets vedtak om helikoptre til Hæren og en skvadron på Bardufoss.

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti, viser til representantforslaget og vil samtidig minne Senterpartiets forslagsstillere om at saken allerede er grundig behandlet i Innst. 87 S (2020–2021) til Prop. 14 S (2020–2021), jf. innstillingens romertallsvedtak XV, som lyder som følger:

«Stortinget ber regjeringen i forbindelse med den planlagte anskaffelsen av nye helikoptre til spesialstyrkene fra 2024, også anskaffe nye helikoptre til dedikert helikopterstøtte for Hæren. De nye helikoptrene skal organiseres i en skvadron på Rygge, og en skvadron på Bardufoss for å understøtte og samvirke med Hæren. Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med en egen sak om anskaffelsen av helikoptrene, herunder antall.»

Flertallet vil understreke at Hærens behov for helikopterstøtte med dette vedtaket blir ivaretatt. Det anskaffes nye helikoptre til Hæren innen få år, og det opprettes en ny helikopterskvadron på Bardufoss. Flertallet viser til at dette vedtaket støttes av et bredt stortingsflertall, der kun representanter fra Senterpartiet og Rødt valgte å stemme imot.

Flertallet viser til at det er nødvendig å samle helikoptrene og kompetansemiljøet for å gi spesialstyrkene nødvendig støtte til særskilt krevende operasjoner frem til nye helikoptre anskaffes fra 2024. Dersom situasjonen tilsier det, kan Forsvaret i perioder omprioritere bruken av Forsvarets helikoptre til andre avdelinger eller andre deler av landet, for eksempel for å støtte Hæren i nord.

Flertallet viser til at arbeidet med å omfordele Forsvarets Bell 412-helikoptre mellom Bardufoss og Rygge vil sluttføres i 2021, i tråd med Stortingets tidligere beslutninger. Flertallet viser til at avdelingen på Rygge vil gi Forsvarets spesialstyrker økt operativ evne til å løse sine militære oppgaver nasjonalt og internasjonalt, og at den videre vil øke spesialstyrkenes evne til å bistå politiet med relevante kontraterrorkapasiteter.

Flertallet vil bemerke at det for å øke Forsvarets helikopterkapasitet er inngått en rammeavtale for innleie av sivile helikoptre som vil kunne gi supplerende støtte ut over Forsvarets egne helikoptre. Helikopterberedskapen med Bell 412 til støtte for politiet ble erstattet av sivile helikoptre innleid av Justis- og beredskapsdepartementet fra 1. mai 2020. Regjeringen har gjennom å tilføre politiet i Nord-Norge helikopterberedskap ved sivil innleie lagt til rette for at Bell 412-helikoptrene på Bardufoss kan fokusere på militære oppdrag, hvilket vil bedre helikopterstøtten til Hæren frem til de nye helikoptrene er på plass.

Flertallet viser til at spesialstyrkene og politiets beredskapstropp hovedsakelig har sammenfallende behov for helikopterkapasitet. Hovedtrekkene er forutsigbarhet og tilgjengelighet for trening, øvelser og opera-

sjoner samt at besetningene har et tilstrekkelig høyt treningsnivå til å løse pålagte oppdrag.

Flertallet vil understreke betydningen av hurtig og effektiv helikopterstøtte fra Forsvaret til politiet under alvorlige hendelser, eksempelvis terrorangrep. Flertallet vil minne forslagsstillerne om at dette var et sentralt punkt i Gjörv-kommisjonens hovedkonklusjon og anbefalinger:

«Rask og effektiv helikopterstøtte til politiet i forbindelse med terrorbekjempelse på norsk jord bør bli en dimensjonerende oppgave for Forsvaret. Det bør vurderes om Forsvaret skal ha ytterligere støtteoppgaver til politiet ved terrorangrep.»

Flertallet vil understreke betydningen av at denne anbefalingen følges opp.

Flertallet viser videre til at forslag 1 i Dokument 8:96 S (2020–2021) etter beslutning i Stortingets presidentskap ikke skal behandles, ettersom dette tidligere er behandlet av Stortinget i Innst. 87 S (2020–2021) til Prop. 14 S (2020–2021). Flertallet viser til at dette forslaget dermed føyer seg inn rekken av symbolforslag fra Senterpartiet.

Flertallet understreker at helikopterstøtte til Hæren ble grundig behandlet gjennom Innst. 87 S (2020–2021) til Prop. 14 S (2020–2021), og at Senterpartiet bevisst valgte å stå utenfor store deler av denne behandlingen.

Flertallet viser til at Senterpartiet den 17. november 2020 rykket ut i en rekke medier for å forkynne at partiet trakk seg fra forhandlingene, angivelig blant annet på grunn av helikoptre, selv om det på dette tidspunktet ikke forelå informasjon som skulle tilsi at «dedikerte helikoptre i nord stasjonert på Bardufoss» var utelukket som tema.

Flertallet kan dermed ikke annet enn å fastslå at Senterpartiet ved å fremme dette representantforslaget forsøker å begrense skadevirkningene av et potensielt tillitstap ved å trekke seg fra forhandlingene om langtidsplanen for forsvarssektoren, og det faktum at flertallet gikk inn for å opprette en ny helikopterskvadron på Bardufoss uten verken medvirkning eller støtte fra Senterpartiet.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet er opptatt av at det nå må satses på Hæren, og vil utvikle den norske hæren til en moderne, mobil og slagkraftig landmilitær styrke. Dedikert helikopterstøtte organisert i en egen skvadron på Bardufoss, i tilknytning til Hærens tyngdepunkt i Indre Troms, er en forutsetning for en moderne, mobil og slagkraftig hær. Behovet for helikopterstøtte blir heller ikke mindre med oppbyggingen av hæravdelinger i Sør-Varanger og Porsanger.

Disse medlemmer viser til behandlingen av langtidsplanen høsten 2016 – Innst. 62 S (2016–2017), jf. Prop. 151 S (2015–2016) – hvor det ble klart at spørsmålet om helikopterstøtte til Hæren måtte avgjøres i behandlingen av landmaktproposisjonen høsten 2017, siden viktige veivalg og investeringer for Hæren og Heimevernet var utelatt i regjeringens foreslåtte langtidsplan og skjøvet ut i en ny landmaktutredning. Stortingsflertallet forutsatte imidlertid at den daværende fordelingen med ni Bell-helikoptre på Bardufoss og ni Bell-helikoptre på Rygge skulle fortsette fram til alternativ helikopterkapasitet var etablert på Bardufoss, en forutsetning disse medlemmer konstaterer at regjeringen har brutt:

«Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Senterpartiet og Venstre, slutter seg til at spesialstyrkene må få styrket mobilitet gjennom dedikert helikopterstøtte, både for å støtte spesialstyrkene i deres løsning av militære oppgaver, inkludert på utenlandsoppdrag, og for å ivareta beredskap for en nasjonal bistandsrolle. Økt antall helikoptermannskaper er nødvendig for å ivareta disse oppgavene.

I tråd med opplegget i proposisjonen slår flertallet fast at dagens fordeling med ni helikoptre på Bardufoss og ni helikoptre på Rygge fortsetter inntil alternativ helikopterkapasitet er etablert på Bardufoss, anslagsvis innen 2019–2020.

Et annet flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti, understreker at tidspunktet for flytting av Bell 412-helikoptre til Rygge først kan fastsettes endelig når alternativ helikopterkapasitet er på plass.

Dette flertallet viser videre til sine merknader om landmaktutredningen, der det blant annet skal utredes om de ni Bell 412-helikoptrene som blir stående på Bardufoss fram til alternativ kapasitet er etablert, eller annen helikopterkapasitet, vil være nødvendig for å gi Hæren økt mobilitet.»

Disse medlemmer viser videre til at Stortinget i behandlingen av landmaktproposisjonen høsten 2017 – Innst. 50 S (2017–2018), jf. Prop. 2 S (2017–2018) – i vedtaksform slo fast at Hæren skulle sikres dedikert helikopterstøtte:

«Stortinget ber regjeringen i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett våren 2018 legge frem en plan som sikrer dedikert helikopterstøtte til Hæren, herunder muligheten for alternativt supplerende kapasitet, samt sikrer økt helikopterkapasitet for spesialstyrkene.»

Disse medlemmer visere videre til at Stortinget i behandlingen av langtidsplanen høsten 2020 – Innst. 87 S (2020–2021), jf. Prop. 14 S (2020–2021) – igjen vedtok at Hæren skal ha egen dedikert helikopterstøtte, organisert i en egen skvadron på Bardufoss, for å understøtte og samvirke med Hæren:

«Stortinget ber regjeringen i forbindelse med den planlagte anskaffelsen av nye helikoptre til spesialstyr-

kene fra 2024, også anskaffe nye helikoptre til dedikert helikopterstøtte for Hæren. De nye helikoptrene skal organiseres i en skvadron på Rygge, og en skvadron på Bardufoss for å understøtte og samvirke med Hæren. Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med en egen sak om anskaffelsen av helikoptrene, herunder antall.»

Disse medlemmer mener det er behov for å iverksette tiltak for å ivareta en dedikert helikopterstøtte for Hæren fram til nye hærhelikoptre er på plass på Bardufoss: Kompetanseutfordringer må håndteres, og rekruttering og utdanning av piloter, teknisk personell og øvrig støttepersonell må starte så raskt som mulig for å kunne ivareta en reell helikopterstøtte til Hæren.

Disse medlemmer fremmer derfor følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen sørge for at relevant kompetanse både i det taktiske helikoptermiljøet på Bardufoss og i Hæren blir ivaretatt fram til nye hærhelikoptre er på plass, ved at et tilstrekkelig antall helikopterskrog, helikopterpersonell, støttepersonell og teknikere blir stasjonert på Bardufoss, og ved at det iverksettes nødvendige tiltak for å beholde, rekruttere og utdanne helikoptermannskap og øvrig støttepersonell.»

Medlemene i komiteen frå Senterpartiet viser til at den økonomiske ramma i langtidsplanen for forsvarssektoren som vart vedteken av regjeringa med støtte frå Framstegspartiet, er forsvarssjefen sitt minst ambisiøse alternativ for dei neste fire åra. Desse medlemmene vil understreke at Senterpartiet ikkje ville gje legitimitet til ein langtidsplan for forsvarssektoren som ikkje i større grad set det nasjonale forsvaret stand til å møte utfordringane Noreg står overfor. Det var langt ifrå berre helikopter som var grunnen til at Senterpartiet ikkje fann det føremålstenleg å fortsette forhandlingane med regjeringa på det gitte tidspunktet. Slik desse medlemmene ser det, har denne regjeringa valt å akseptere ei stor grad av usikkerheit ved å vedta ein langtidsplan som i så lita grad svarar ut den kraftig forverra tryggleikssituasjonen, ein situasjon som regjeringa sjølv skildrar som den verste sidan slutten på den kalde krigen.

At Senterpartiet har større ambisjonar for det norske forsvaret enn Solbergregjeringa, er eit faktum. Desse medlemmene viser til at Senterpartiet i sitt alternative budsjett for 2021 la inn 1,51 mrd. kroner meir til Forsvaret enn regjeringa. At medlemene frå regjeringspartia prøver å framstille forslaget om å sikre Hæren på Bardufoss dedikert helikopterkapasitet som symbolpolitikk, fell på si eiga urimelegheit. Ettersom forslaget som vart vedteke i langtidsplanen, ikkje seier noko om kva som skjer med helikopterstøtte på Bardufoss fram til 2024, og heller ikkje kva som skjer dersom anskaffinga

dreg ut i tid, meiner Senterpartiet det er viktig å få avklart gode løysingar. Gitt historikken i forsvarsanskaffingar, og kapasitetsutfordringar i Luftforsvaret når det gjeld helikopterpilotar og støttepersonell, er det etter desse medlemene sitt syn særskilt viktig å sikre at ikkje helikopterkompetansen forsvinn frå Hæren og miljøet på Bardufoss.

Desse medlemene viser til at Senterpartiet heile vegen har vore motstandar av vedtaket om å flytte Forsvaret sine Bell-helikopter på Bardufoss sørover til Rygge. Dette er, slik desse medlemene ser det, ei svekking av beredskapen i nord og ei nedprioritering av Hæren sin tilgang til helikopterkapasitet. Desse medlemene viser vidare til at Forsvarets helikopterkapasitet i Troms har vorte betydeleg svekt under denne regjeringa gjennom flytting av Bell-helikoptera frå Bardufoss til Rygge og eit NH90-prosjekt som er meir eller mindre evigvarande og sjølv etter snart åtte år med dagens regjering ikkje er i nærleiken av å vere den ressursen det var førespegla å vere, korkje i Nord-Noreg eller i landet elles.

Føremålet med dette representantforslaget er å sikre at helikopterkompetansen som finst i Hæren i dag, og meir spesifikt på Bardufoss, vert teken i vare. Føremålet er også å sikre betre beredskap i nord i åra som kjem.

Desse medlemene viser til at det er stor skilnad på oppdraga for Hæren i nord og for spesialstyrkane i sør. Desse medlemene understrekar at 339-skvadronen si avdeling på Rygge er dedikert til spesialstyrkane og beredskapstroppen i politiet. 339-skvadronen si avdeling på Bardufoss har som oppgåve å støtte Hæren og har i tillegg trening med Kystjegerkommandoen. I tillegg bidreg Bell-helikoptera på Bardufoss med alminnelig beredskap for politiet i nord. Difor ser desse medlemene det som svært viktig at minimum 3 av Bell-helikoptera inkl. personell tilsvarande 4 crew samt støttepersonell/teknikarar vert flytta tilbake til Bardufoss, i tillegg til eksisterande avdeling på Bardufoss.

Desse medlemene viser til at argumentet til forsvarsministeren for nedlegginga av politiberedskapen på Bardufoss i 2020 var at Forsvaret ikkje skulle gjere jobben til politiet, men fokusere på Forsvaret. Ved å la politiet sjølv overta denne beredskapen heilt, vil ein frigjere ein stor kapasitet, slik at Forsvarets spesialstyrkar og Hæren kan få auka trening. Dette vil frigjere ein stor helikopterressurs for Forsvarets spesialstyrkar og gjere det mogleg å ha fleire helikopter dedikert til Hæren.

Desse medlemene viser til fleirtalsvedtaket frå Innst. 87 S (2020–2021) til Prop. 14 S (2020–2021):

«Stortinget ber regjeringa i forbindelse med den planlagte anskaffelsen av nye helikoptre til spesialstyrkene fra 2024 også anskaffe nye helikoptre til dedikert helikopterstøtte for Hæren. De nye helikoptrene skal organiseres i en skvadron på Rygge, og en skvadron på Bardufoss for å understøtte og samvirke med Hæren.

Stortinget ber regjeringa komme tilbake til Stortinget med en egen sak om anskaffelsen av helikoptrene, herunder antall.»

Desse medlemene vil understreke at Senterpartiet ikkje støtta dette forslaget, ettersom partiet fremja eit eige helikopterforslag. Desse medlemene vil peike på at fleirtalsvedtaket eigentleg berre stadfestar at det ikkje vert anskaffa nye helikopter før tidlegast i 2024. Det stadfestar ikkje når nye helikopter skal vere på plass. Vidare er det tydeleg at skvadronen som skal etablerast på Bardufoss, er direkte kopla til anskaffinga av nye helikopter. Desse medlemene er uroa over at prosessen skal dra ut i tid, og vil difor sikre at kompetansemiljøet, og helikopter til Hæren før nye helikopter er på plass, vert teke i vare.

Desse medlemene merkar seg uttalen frå forsvarsministeren til komiteen ved behandlinga av Dokument 8:96 S (2020–2021):

«Forsvarsdepartementet er i gang med å se på implikasjonene av vedtaket og vil komme tilbake til stortinget på egnet måte. Etableringen av en ny skvadron skal gjøres på en slik måte at det ikke får negative konsekvenser for øvrige vedtatte ambisjoner og innfasingen av allerede besluttede kapasiteter. Kompetanseutfordringene knyttet til Forsvarets helikopterressurser er sammensatte. For Hærens del, er det viktig at Hæren har kompetanse til å planlegge og gjennomføre aktivitet understøttet av helikopterressurser. For Luftforsvarets del, inkluderer kompetanseutfordringene blant annet rekruttering, utdanning og trening av piloter, teknisk personell og øvrige støttepersonell. Som kjent utdannes Luftforsvarets helikopterpiloter i USA og det er begrenset tilgang på utdanningsplasser. Vedtaket vil også innebære behov for et økt kompetansetilfang både av piloter, teknisk personell og støttepersonell.»

Desse medlemene merkar seg at uttalen frå forsvarsministeren viser til knapp tilgang på ressursar og kompetanse. Uroa som desse medlemene peika på under handsaminga av langtidsplanen – nemleg at fleirtalsvedtaket om helikopter er for lite forpliktande, og at det ikkje garanterer nye helikopter til Hæren på Bardufoss i 2024, slik det vart hevda frå regjeringa si side – var rettkomen. Desse medlemene er redde for at Hæren og basen på Bardufoss hamnar sist i køen når det gjeld tilgang på helikopterkapasitet. Uttalen frå forsvarsministeren forsterka denne uroa.

Forsvarsministeren viste også i uttalen til dette representantforslaget til at regjeringa planlegg å etablere ein ny redningshelikopterbase i Tromsø basert på sivil innleige. Desse medlemene vil vise til Senterpartiets merknadar i handsaminga av Prop. 85 S (2020–2021) Etablering av ny redningshelikopterbase i Tromsø og felles operasjon med Sysselemannens helikoptertjeneste.

Desse medlemene vil understreke at Senterpartiet støttar forslaget frå regjeringa om å opprette ein red-

ningshelikopterbase i Troms, men støttar ikkje forslaget om å bruke inntil 1 860 mill. kroner i perioden 2022–2028 på ei privat løysning med eit helikopter med dårlegare rekkevidde, kapasitet, utstyr og sensorar enn på dei statlege redningshelikoptera som vert opererte av 330-skvadronen. Desse medlemene saknar faglege vurderingar i proposisjonen når det gjeld, val av plassering av basen, kva fagmiljø som har vore involvert i prosessen, og eventuelle alternative løysingar. Korkje utgreiingsinstruksen eller konseptvalsutgreiinga ligg til grunn for avgjerda. Avgjerda om både lokasjon og helikoptertype synest å vere basert på avgjerder tekne i regjeringa på eit grunnlag som ikkje er kjent korkje for Stortinget eller for aktørane i redningshelikoptertenesta.

Desse medlemene vil understreke at eit statleg redningshelikopter i Troms ville auka nærværet av Forsvarets personell og kapasitet i nordområda. Dette har også eit sikkerheitspolitisk element, då både helikopter og mannskap i ekstremtilfelle og ved ein tilspissa situasjon i nord også kunne vorte omdisponerte til oppdrag for Forsvaret.

Desse medlemene vil stadfeste at det er viktig for Senterpartiet at helikoptermiljøet på Bardufoss må verte styrkt og ikkje svekt i åra som kjem. Uklårheita kring Hærens helikopter i nord har skapt ei betydeleg uro i helikoptermiljøet på Bardufoss. For å hindre uro og svært uheldig kompetanseflukt er det viktig at Stortinget stadfestar at den nye helikopterskvadronen vert etablert så snart som mogleg, med taktisk kommando tilagt sjef Hæren.

Medlemene i komiteen frå Arbeidarpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti gjer følgjande framlegg:

«Stortinget ber regjeringa fram til nye helikopter er på plass, sikre at Hæren har helikopterstøtte, og behalde kompetansen både i Hæren og i det taktiske helikoptermiljøet.»

Medlemene i komiteen frå Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti gjer følgjande framlegg:

«Stortinget ber regjeringa sørge for at minimum 3 av Bell-helikoptera inkl. personell tilsvarande 4 crew samt støttepersonell/teknikarar vert flytta tilbake til Bardufoss, i tillegg til eksisterande avdeling på Bardufoss.»

Medlemene i komiteen frå Senterpartiet gjer følgjande framlegg:

«Stortinget ber regjeringa sikre at politihelikoptera tek over antiterrorberedskapen for politiet, som Bell-helikoptera på Rygge har i dag.»

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti viser til at Sosialistisk Venstreparti i behandlingen av de to siste langtidsplanene og i behandlingen av landmaktsproposisjonen (Innst. 50 S (2017–2018), jf. Prop. 2 S (2017–2018)) har kjempet for en ivaretagelse av helikoptermiljøet på Bardufoss og dedikert helikopterstøtte til Hæren, da gjennom en delt løysning for Bell 412-helikoptrene. Dette medlem vil understreke at den sittende regjeringens nedprioritering av helikopterberedskapen i Nord-Norge og uklarehetene rundt helikoptermiljøet på Bardufoss har skapt stor usikkerhet. Dette medlem bemerker videre at Stortinget, gjennom Innst. 87 S (2020–2021) til Prop. 14 S (2020–2021), presset regjeringen til å snu i saken om å sikre dedikert helikopterstøtte til Hæren.

Dette medlem støtter derfor forslag 2 og 3, som omhandler en plan for ivaretagelse av verdifull kompetanse på Bardufoss og behovet for beredskap og Hærens mobile kapasitet i Nord-Norge. Dette medlem peker videre på at forslagens intensjon er en midlertidig løysning, i påvente av at en konkret plan for anskaffelser legges frem, og ber regjeringen legge frem dette så snart som mulig.

Forslag fra mindretall

Forslag fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti

Forslag 1

Stortinget ber regjeringa fram til nye helikopter er på plass, sikre at Hæren har helikopterstøtte, og behalde kompetansen både i Hæren og i det taktiske helikoptermiljøet.

Forslag fra Arbeiderpartiet

Forslag 2

Stortinget ber regjeringen sørge for at relevant kompetanse både i det taktiske helikoptermiljøet på Bardufoss og i Hæren blir ivare tatt fram til nye hærhelikoptre er på plass, ved at et tilstrekkelig antall helikopterskrog, helikopterpersonell, støttepersonell og teknikere blir stasjonert på Bardufoss, og ved at det iverksettes nødvendige tiltak for å beholde, rekruttere og utdanne helikoptermannskap og øvrig støttepersonell.

Forslag fra Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti

Forslag 3

Stortinget ber regjeringa sørge for at minimum 3 av Bell-helikoptera inkl. personell tilsvarande 4 crew samt støttepersonell/teknikarar vert flytta tilbake til Bardufoss, i tillegg til eksisterande avdeling på Bardufoss.

Forslag fra Senterpartiet*Forslag 4*

Stortinget ber regjeringa sikre at politihelikoptera tek over antiterrorberedskapen for politiet, som Bell-helikoptera på Rygge har i dag.

Komiteens tilråding

Komiteens tilråding fremmes av medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti, Venstre og Kristelig Folkeparti.

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til representantforslaget og rår Stortinget til å gjøre følgende

vedtak:

Dokument 8:96 S (2020–2021) – Representantforslag fra stortingsrepresentantene Sandra Borch, Bengt Fasteraune, Willfred Nordlund, Emilie Enger Mehl, Liv Signe Navarsete og Geir Adelsten Iversen om å sikre Hæren helikopterstøtte på Bardufoss – vedtas ikke.

Oslo, i utenriks- og forsvarskomiteen, den 14. april 2021

Anniken Huitfeldt

leder

Morten Wold

ordfører

**DET KONGELIGE
FORSVARSDEPARTEMENT**

Statsråden

Stortinget

0026 OSLO

Deres ref.:

Vår ref.:

Dato:

2021/313-2/FD IV 2/CHO

15.02.2021

Forsvarsministerens uttalelse til dokument 8:96 (2020-2021)

Jeg viser til brev fra leder i Utenriks- og forsvarskomiteen (UFK), Anniken Huitfeldt, av 8. februar 2021. I brevet anmodes det om forsvarsministerens uttalelse til Representantforslag 96 S (2020–2021). I Representantforslaget fremmer stortingsrepresentantene Sandra Borch, Bengt Fasteraune, Wilfred Nordlund, Emilie Enger Mehl, Liv Signe Navarsete og Geir Adelsten Iversen forslag for å sikre Hæren helikopterstøtte på Bardufoss.

Regjeringen la i Prop. 85 S (2017–2018) frem en plan for en delt løsning med Bell-helikoptrene. Løsningen med 15 helikoptre på Rygge og tre helikoptre på Bardufoss ivaretar Stortingets ambisjon om økt støtte til spesialstyrkene, samtidig som den gir helikopterstøtte til Hæren. Gjennom behandlingen av Prop. 1 S (2018–2019) sluttet Stortinget seg til denne løsningen.

Regjeringen har fulgt opp Stortingets beslutning, om en delt løsning med 15 Bell 412 helikoptre til spesialstyrkene stasjonert på Rygge og tre Bell 412 helikoptre til støtte for Hæren stasjonert på Bardufoss. Regjeringen prioriterer Bell 412 som en ressurs til Forsvarets spesialstyrker.

I 2021 vil arbeidet med å omfordele Forsvarets Bell 412 helikoptre mellom Bardufoss og Rygge, i tråd med Stortingets tidligere beslutninger, slutføres. Dette gir grunnlag for å etablere en robust og kompetent helikopteravdeling på Rygge spesielt innrettet mot å støtte spesialstyrkene. Denne avdelingen vil, når den er fullt operativ, gi Forsvarets spesialstyrker økt operativ evne for å løse sine militære oppgaver, både nasjonalt og internasjonalt, i tillegg til at den øker spesialstyrkenes evne til å bistå politiet med relevante kontraterrorkapasiteter.

Det er nødvendig å samle helikopter og kompetansemiljøet for å gi spesialstyrkene nødvendig støtte til særskilt krevende operasjoner. Dersom situasjonen tilsier det, kan Forsvaret i perioder omprioritere bruken av Forsvarets helikoptre til andre avdelinger eller til andre deler av landet. For å øke Forsvarets helikopterkapasitet er det inngått rammeavtale for innleie av sivile helikoptre som vil kunne gi supplerende støtte, ut over Forsvarets egne helikoptre. Helikopterberedskapen med Bell 412 til støtte for politiet på Bardufoss ble erstattet av sivile helikoptre innleid av Justis- og beredskapsdepartementet fra 1.mai 2020. Regjeringen har gjennom å tilføre politiet i Nord-Norge helikopterberedskap ved sivil innleie,

lagt til rette for at Bell 412 helikoptrene på Bardufoss kan fokusere på militære oppdrag. Dette vil bedre helikopterstøtten til Hæren.

For å styrke redningsberedskapen i Nord-Norge tas det sikte på å opprette en ny redningshelikopterbase i Tromsø basert på sivil innleie. Justis- og beredskapsdepartementet har innhentet anbud, og saken er nå til vurdering. Det er i anbudsrunder lagt inn en opsjon på innleie av kapasitet til politiet. Justis- og beredskapsdepartementet vil på et senere tidspunkt vurdere om opsjonen skal benyttes. Det tas sikte på at den nye redningshelikopterbasen blir satt i drift i løpet av 2022.

Helikopterberedskapen på Bardufoss som ble avsluttet 1. mai 2020 var trent for å støtte politiet i rene transportoppdrag, det vil si det som tidligere var benevnt som alminnelig bistand. Politiet har i dag tre egne helikoptre som kan benyttes til søk og overvåkning, skarpskytterplattform samt transport av innsatspersonell. Forsvarets helikopterberedskap på Rygge er både konfigurert og trent for å gjennomføre operasjoner ut over rene transportoppdrag, det vil si det som tidligere var benevnt som håndhevelsesbistand. Dette betyr at Forsvarets helikopter kan bistå politiet i skarpe operasjoner hvor politiet må fraktes inn i en operasjon der hvor f.eks. skyting pågår. Helikopterberedskapen på Rygge er også et svært viktig element for å løse Forsvarets oppdrag innen maritim kontraterror.

Stortinget har gjennom behandlingen av Innst. 87 S til Prop. 14 S (2020-2021) sluttet seg til Forsvarets basestruktur. Her er det presisert at Luftforsvarets operative virksomhet på sikt vil være konsentrert til Reitan, Ørland, Evenes, Sørreisa, Rygge, Gardermoen og Bardufoss. Nasjonalt luftoperasjonssenter (NLUS), også kalt Norwegian Air Operations Centre (NAOC), som er lokalisert på Reitan, forestår den taktiske ledelsen av norske luftstyrker i Norge og internasjonalt, og av alle norske og allierte militære luftoperasjoner i Norge. Dette inkluderer alt fra trening til større øvelser og daglig operativ virksomhet.

Som regjeringen stadfester i den nye langtidsplanen vil Bardufoss også i fremtiden være en viktig del av Luftforsvarets operative virksomhet. Det nye skvadronsbygget på Bardufoss som offisielt ble åpnet i juni 2017 er spesialtilpasset for NH90 som fortsatt vil operere fra Bardufoss. Andre viktige infrastrukturprosjekter på Bardufoss, som nytt messebygg og ny brannstasjon, er viktig både for Hærens aktivitet og Luftforsvarets operative virksomhet i årene som kommer.

I Innst. 87 S til Prop. 14 S (2020–2021) Evne til forsvar – vilje til beredskap, Langtidsplan for forsvarssektoren, fattet Stortinget blant annet følgende vedtak: «Stortinget ber regjeringen i forbindelse med den planlagte anskaffelsen av nye helikoptre til spesialstyrkene fra 2024, også anskaffe nye helikoptre til dedikert helikopterstøtte til Hæren. De nye helikoptrene skal organiseres i en skvadron på Rygge, og en skvadron på Bardufoss for å understøtte og samvirke med Hæren. Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med en egen sak om anskaffelsen av helikoptrene, herunder antall.»

Forsvarsdepartementet er i gang med å se på implikasjonene av vedtaket og vil komme tilbake til Stortinget på egnet måte. Etableringen av en ny skvadron skal gjøres på en slik måte at det ikke får negative konsekvenser for øvrige vedtatte ambisjoner og innfasingen av allerede besluttede kapasiteter. Kompetanseutfordringene knyttet til Forsvarets helikopterressurser er sammensatte. For Hærens del, er det viktig at Hæren har kompetanse til å planlegge og gjennomføre aktivitet understøttet av helikopterressurser. For Luftforsvarets del, inkluderer kompetanseutfordringene blant annet rekruttering, utdanning og trening av piloter, teknisk personell og øvrig støttepersonell. Som kjent utdannes Luftforsvarets helikopterpiloter i USA og det er begrenset tilgang på utdanningsplasser. Vedtaket vil også innebære behov for et økt kompetansetilfang både av piloter, teknisk personell og støttepersonell.

Jeg er trygg på at vi både skal finne gode løsninger for å realisere Stortingets vedtak med utgangspunkt i den retning og de prioriteringer som Stortinget allerede har lagt til grunn gjennom sine tidligere og helt nylige vedtak, samtidig som vi finner gode løsninger for fremtiden med hensyn til kompetanseutfordringene i Luftforsvaret og ivaretagelse av helikopterstøtte til Hæren.

Med hilsen

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'Frank Bakke-Jensen'. The signature is fluid and cursive, with a long horizontal stroke at the end.

Frank Bakke-Jensen

